

Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Augalininkystės produktų kokybės tyrimų laboratorija (skyrius) (toliau – Laboratorija) atlieka užsakomuosius ūkio subjektų, arbitražinius (ginčų atveju), augalų veislių, kasmetinių grūdų derliaus kokybės tyrimus; kontroliuoja, kaip grūdus superkantys ir perdirbantys bei kiti ūkio subjektai supirkdami grūdus, įvertindami jų kokybės rodiklius laikosi valstybės standartų bei kitų teisės aktų; administruoja analizatorių „Infratec“ tinklą greitam grūdų ir jų produktų kokybės vertinimui.

Didelis privalumas grūdų rinkos dalyviams, kad Laboratorija yra Grūdų ir pašarų prekybos asociacijos (GAFTA) narė ir turi GAFTA sertifikata, todėl tyrimų rezultatai yra pripažįstami visose užsienio šalyse.

Grūdų ėminių ėmimas

Siekiant išvengti nesutarimų dėl varpinių, ankštinių javų grūdų, kukurūzų, grikių, aliejingųjų sėklų (toliau – grūdai) kokybės įvertinimo tarp grūdų pirkėjo ir pardavėjo, grūdų pardavėjas ar jo atstovas, atvežęs grūdus grūdų supirkimo ūkio subjektui, turėtų asmeniškai dalyvauti grūdų ėminio paėmime. Ėminio ėmimas iš transporto priemonės turi būti atliekamas vadovaujantis standartų LST EN ISO 24333 „Grūdai ir jų produktai. Ėminių ėmimas“ arba LST EN ISO 542 „Aliejingosios sėklos. Mėginių ėmimas“ reikalavimais bei grūdų pirkimo–pardavimo sutartyse numatytais sąlygomis.

Pagal minėtus standartus grūdų pavieniai ėminiai iš sunkvežimių imami taip: sunkvežimyje per visą grūdų sampilo gylį statmenai, vienodais tarpais („šachmatiniu“ būdu) smeigiami vakuuminiai arba rankiniai smailėjantys koncentriniai ėmikliai.

Grūdų kokybės tyrimai

Kiekvienai grūdų rūšiai yra supirkimo ir tiekimo reikalavimų standartai. Šie standartai – tarsi rėmai, aplink kuriuos lipdomos papildomos sąlygos ir pateikiamos grūdų pirkimo–pardavimo sutartyse.

Atkreipiame dėmesį, kad grūdų kokybės klasė nustatoma pagal blogiausio rodiklio vertę. Tačiau šalims susitarus, superkami drėgnesni, daugiau šiukšlinių priemaišų, mažesnę hektolitro masę, didesnę skalsių kiekį turintys grūdai.

Supirkimo ir tiekimo reikalavimų standartuose pateikti baziniai rodikliai, kurie naudojami atsiskaitymui, t. y., jei parduodami drėgni grūdai, taikoma parduodamų grūdų svorio nuoskaita dėl didesnio nei 14 % drėgmės kiekio, jei šiukšlėti grūdai – dėl didesnio nei 1 % šiukšlinių priemaišų kiekio.

Laboratoriniam grūdų kokybės tyrimui turi būti atskirtas mažiausiai 2 kg ėminys šiems pagrindiniams kokybės rodikliams nustatyti: užkrėstumui aruodiniaus kenkėjais, piltiniam tankiui, dar vadinamam hektolitro mase, greitam grūdų kokybės įvertinimui „Infratec“ prietaisu, grūdų drėgmės kiekiui džiovavimo metodu, grūdinėms ir šiukšlinėms priemaišoms, kritimo skaičiui ir šlapiojo glitimo kiekiui.

Nustatoma, ar kvapas yra būdingas grūdų rūšiai, ar nėra pelėsių, kūlių, salyklo ir kitų pašalinių kvapų. Įvertinama superkamų grūdų būklė, ar grūdai sveiki ir nekaistantys.

Tarnyba administruoja įvairių modelių „Infratec“ prietaisus, sujungtus į bendrą tinklą. Vienas iš svarbiausių tinklo privalumų – vartotojai naudojami tomis pačiomis kalibracinėmis lygtimis, kurios koreguojamos ir keičiamos centralizuotai. Patys grūdų supirkėjai neturi galimybės keisti prietaiso parametrų ar kitaip jį reguliuoti. Prietaiso „Infratec“ privalumai: nereikia išankstinio mėginio paruošimo, t. y. sumalimo, analizuojami sveiki grūdai, tyrimas trunka apie vieną minutę, iš karto nustatomi visi pagrindiniai kokybės rodikliai, tyrimą atliekantis specialistas turi minimalią įtaką rezultatams.

Ką daryti nesutarimo atveju?

Jeigu pirkėjas ir pardavėjas nesutaria dėl superkamų grūdų kokybės įvertinimo, pardavėjui dalyvaujant kartojamas tam tikras tyrimas (-ai) arba imamas naujas ėminys iš tos pačios transporto priemonės. Tada gali būti sudaromi

du ėminiai kiekvienai šaliai po vieną ir vienas kokybės tyrimui supirkėjo laboratorijoje atlikti.

Jeigu pardavėjas per parą pristato daugiau negu vieną partiją (transporto priemone) grūdų, sudaromas paros laboratorinis ėminys, paimant iš atskirų partijų jungtinių ėminių atitinkamą grūdų kiekį. Jeigu pristatytų transporto priemonėmis partijų kokybė skiriasi, sudaromi keli paros laboratoriniai ėminiai pagal grūdų kokybę. Kai kurie grūdus superkantys ūkio subjektai saugo kiekvienos transporto priemonės grūdų laboratorinius ėminius. Šie ėminiai laikomi vieną parą sandariose tarose laboratorijų patalpose.

Kai pardavėjui nepriimtini pakartotų tyrimų rezultatai, grūdų pardavėjas gali paprašyti laboratorijos darbuotojų sudaryti laboratorinį ėminį, įforminti aktu, įpakuoti į polietileninį maišelį ir uždaryti taip, kad maišelyje liktų kuo mažiau oro, užplombuoti arba užantspauduoti bei apsaugoti nuo išorinių pažeidimų. Ėminio ėmimo akte turėtų būti pateikiama informacija:

- ėminio ėmimo akto data ir numeris;
- grūdų pardavėjas;
- ėminio ėmimo vieta (grūdus superkančio ūkio subjekto pavadinimas, filialas, adresas);
- ėminio ėmimo data;
- grūdų rūšis;
- partijos svoris;
- transporto priemonės (-ių) duomenys;
- vairuotojo vardas, pavardė;
- ėmimo būdas (rankinis ar automatinis);
- ėmimo metodas (LST EN ISO 24333 arba LST EN ISO 542);
- suformuotų ėminių skaičius;
- ėminio (-ių) suformavimo data;
- ėminio (-ių) plombos (-ų) numeris (-iai);
- ėminio ėmimo akto egzempliorių skaičius;
- pardavėją ir supirkėją atstovavusių ir dalyvavusių asmenų pareigos, vardai, pavardės, parašai;
- pageidautina nurodyti, dėl kokio kokybės rodiklio yra nesutariama, nurodant tyrimo metodą, dėl ko grūdai priskirti blogesnės kokybės klasei;
- kita tyrimams svarbi informacija, nurodyta sutartyje ir kt.

Pardavėjas per parą, laiką skaičiuojant nuo kitos paros 0:00 val., tokių grūdų laboratorinį ėminį pateikia Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Augalininkystės produktų kokybės tyrimų laboratorijai (skyriui) – Ozo g. 4A, 08200 Vilnius. Pristatyti grūdų ėminius galima asmeniškai arba pasinaudoti pašto paslaugomis. Siunčiant grūdų ėminį paštu, būtina pridėti užpildytą prašymą dėl kokybės tyrimų atlikimo. Prašymo formą, grūdų kokybės tyrimų įkainius ir kitą informaciją galima rasti internetinėje svetainėje www.vatzum.lt / Augalininkystės produktų kokybės tyrimai arba paskambinus nurodytais telefonais.

Iškilus nesutarimams dėl grūdų ėminių ėmimo ir kokybės vertinimo, prašome nedelsiant kreiptis į Tarnybos specialistus.

Kur kreiptis?

VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS
TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO
MINISTERIJOS

**Augalininkystės produktų kokybės
tyrimų laboratorija (skyrius)**

Ozo g. 4A, 08200 Vilnius
Tel. (8~5) 276 0342, (8~5) 237 5571
El. p. grudu.lab@vatzum.lt
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>.

Tarnybos specialistai regioniniuose skyriuose:

Kauno regioninis skyrius
K. Donelaičio g. 33, Kaunas
Tel. (8~37) 208 718;

Alytaus regioninis skyrius
Pulko g. 21, Alytus
Tel. (8~315) 71 616;

Klaipėdos regioninis skyrius
Sankryžos g. 7, Klaipėda
Tel. (8~46) 471 844;

Šiaulių regioninis skyrius
A. Mickevičiaus g. 34, Šiauliai
Tel. (8~41) 432 812;
Žemaičių g. 8, Joniškis
Tel. (8~426) 52 489;

Panevėžio regioninis skyrius
Anykščių g. 4, Panevėžys
Tel. (8~45) 462 375;

Tauragės regioninis skyrius
Bažnyčių g. 14, Tauragė
Tel. (8~446) 61 220;

Marijampolės regioninis skyrius
S. Nėries g. 1, Vilkaviškis
Tel. (8~342) 53 206.

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Ozo g. 4A, LT-08200 Vilnius
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>
el. paštas info@vatzum.lt
Tel. (8 5) 237 5631
Pasitikėjimo linija (8 5) 270 80 80

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

GRŪDŲ ĖMINIŲ ĖMIMAS IR
KOKYBĖS NUSTATYMAS

2017 m.
VILNIUS